

ЗАПИСИ ИЗ РАТА

Нешто књижевних података ка немачком процесу

Од Сталинграда до Берлина траје је контац, контац на источној страни. На западној страни, није био ~~ништо~~ мали контац и ре-
каз он је ~~да~~ громаде људи и материала преко релативне уског Канала, и преби-
јаје атлантских бедема. Али код Сталинграда је Немачка пренујујака крај у Бер-
лину се срушила на пебацане своје оружје. ~~Кад~~ се већ добре размахнуле биле
боје за Сталинград, један немачки мајор писао је у хисту Дас Рајх под пуним
именом и фамилијом: "Једна једаред војска дараска немачком Вермахту". А пред крај
свога написа мајор је завапио: "Оне с ене стране, те је живи Сатана", чиме је
дакако ~~од~~ да је радост од тобожњег судара са себи равним била сама јуначка
стилска фигура. Од Сталинграда до Берлина дуго је било путевати и војевати, али
су на крају пута краскоармејци ^{некакве} регове обести ~~столице~~, сабици, кошу ажлаје ис-
цепали, беснику тештенском мишице неломили и зубе и језик у грло сасуши. Бер-
лина са истока и запада сва су дејства чудавинта убијена, али биће чудови-
шта је још тај и још је тајна. Криминални процеси ~~против~~ Немаца буке на све
страни, клупе за оптуженике начичкане су злочинцима од рода и имена, од велике
нације којаје човечанство задуживала не малим стварима и не ретко. ~~Већ~~ је зем-
ља имала градове и села и институције чисте ~~стопа~~ у спремљене удобне лепе као
кви су код других народа само приватни станови. А из те земље ~~већ~~ извирао зло-
чин непресушно и још се ни из једних уста ~~стопа~~ није чуо крик скрушења и
запај покаја.

После првог светског рата дуго је свет теретио
Немце одговорношћу за рат, али чинио то теоријски, са вером да ће доказана агресија и доказани срам оити довољно казне синовима и управљачима народа који је
светска култура оројала међу учитеље човечанства. Међутим, Немци, који тако ради-
до свирепо ~~никада~~ не знају штаје аутоказна, ~~и аутодисциплина~~ Немци који не
под бичем дисциплине заправи дишу и живе, не знају шта је аутодисциплина. Изме-
ђу првог и другог светског рата, посећена Немачка се ~~хранила~~ крепила вулканском

својом разјареном ћу и тражила оракул, ~~да~~ национални оракул, да чује које зло и колико зна да изабере за освету. Тражени оракул, заомиња да је Томаса Мана, а наша је Хитлер. И онда, "Хајд Хитлер" кроз победе и поразе, док свештеник оракула Гебелс није исписао последњу поруку и прогутао отров, и док се Стalingrad није домакао до Берлина. Сада над Немачком су подигнута вешала; на клупама криминалаца седе маршали, министри и четворо-струки доктори; по целом свету се сеже и крију се харамије и убице. Немачка је, за круну својој науци, философији и музici, вратила у човечанство мучења и мучилишта оживела у Мирбершком Германском музеју чуване "Фолтеркамре" и "Фолтер инструменте". Немачка је постала "Фолтермајстер, мучитељ". Мучитељ — зна се то по клиникама — то је онај незаситни злочинац који за разлику од ~~тог~~ типичног криминалца што се смири са жртвама и места злочина, враћа се жртви и месту злочина, злочинство му је незајажњиво. По трима смртима су ~~Немци~~ убијали истог човека! Нема звери која доклано поново кове; нема крвника који дотучено још пече и дрогладнело још увија у мокре крпе и баца на мраз... ~~У~~ та на то да каже човечанство које се тамо од древног Хераклита носи са проблемом етичких потенцијала! Хитлерова елита у Мирбергу мирно гледа на платну свој германски Фолтермузеум који је она лично измислила, наређивала и спроводила... Немачко биће је још ту. Бивољим чврлом бије ~~се~~ о исто место и већ почиње говорити на разним језицима.

Недавно је у Америци изашла књига Немца Хајнриха Хаузера на енглеском језику. Хаузер није амерички Немац, ни дајбог! Провео је у Америци шест последњих година — није јасно да ли као избеглица или на студијама или случајно заостао — а књигу је написао за збогом-остај пре одласка у отаџбину у Немачку. Дрзак наслов: да Немачка каже своје, дрска садржина са ~~врло~~ пуно аргантних изјава у име Немачке и против Америке. Издавачи су се оградили тиме што је текст аутора пропраћен примедбама америчких стручњака за историју и за политику. Сматрали су веле, да је добро књигу издати: да би се видело како мисле многобројни Немци и да Америка чује, понегде праву истину о себи. Ми истичемо два пасуса из те књиге. Да Немачка никада неће примити ~~да~~

демократски режим, јер то ћеном бићу не одговара" и да пруси-
јанство није мртво и неће бити, јер је то "љубав и идеал Немачке". Веровати
је да кроз Хаузера говори велики део Немаца. Немачка је опасно индивидуалис-
тичка баш као држава и народ. Десетине година неког духовног или материјалног
тренинга или неког иначег труда иду на то да се Немачка опет једаред изрази
брутално индивидуалистички, да провокативно испадне да разјарено попрети сусе-
ду или свету. ~~Бритихну~~ ^{Бритихну} да виде колико је свет готов да се преда и да
умре. ~~И~~ ^{А следи} уриш и јуриш као из куће полуделих. Ако не ниче и ~~и~~ ^{Фрихде} ~~феги~~
онда неки скромнији Немац само ако је доволно разјарљив разјарује друге Немце
у име немачке супериорности над ~~и~~ сваким и над сваким. Некако већ пред рат,
у Београду, у Немачком институту ~~туда~~ је предавање Немац професор славист ^{човек}
који је у Београду сматран близало као својта. Тема предавања — мало смо се ~~и~~
изненадили — Готфрид Келер. ~~и~~ ^{Задовољи} смо се још више изненадили: предавач
говори и говори о стиховима тога чуvenог швајцарско-немачког приповедача који
са стиховима доиста није стекао глас. Али мирно, објективно професорско преда-
ваше занедо је и Србе и Немце слушаоце. Одједаред кључ за све: као из револве-
ра се проломи један врло субјективно подврснут стих: "Кад се се повене, ми ~~и~~
немо стојати"! Објава рата: кад све полегне Немац не стојати. Професор је из-
је плачен, нашао тему да би хитнуо провокацију и љуту опомену Београду који је
можда већ давао на ~~и~~ знање како осећај мисли. Крај предавања више нико
га није интересовао; ~~и~~ ни Немце који се тада још нису били прописно разјари-
ли, а ни предавача ~~професора и академика~~.

Хитлер је и универзитете и академије лако за-
дио оним чиме је сва Немачка нездрава на један збиља клинички начин, али и на
један театарски начин. Немац који влада и заповеда, чини то увек разјарено
важам и успропнут. Јесте ли запазили оне успропнуте официрске капе у овом ра-
ту? Клиничко беснило и поза успропнутости црте су немачког бића. Причучнути ~~и~~
на страже ноге и реп, а предњим тешким копитима витлати над главама света. ~~и~~
кад нађе ~~и~~ ратни фурор Немачка као они који на бронзаним споменицима стоји

успропнута даљу моћу. Некада театрска, некада клиничка, а некада и таки ~~тако~~ и онаква успропињања и надскакивања онога што је само собом довољно, на-
казимо у литератури немачкој тамо где бисмо се најмање томе надахни. Штефан
Георге је значајна појава у немачкој књижевности новијих времена. Герман-
ско чирски талент, гордо прециозан, метафизичар, артист који је ~~на~~ језиком и
изразом суверено владао а машту само над одабраним мотивима покретао. Волео је
је муке проблеме из којих треба најзад да исцвета величанствена или дубоко
потресна синтеза. Депа је његова песма у којој се сам најзад загрији са смрћу.
Али је карактеристично да је у приказ сна ушао и овакав стих: И све то јури-
ша, дере удара сева гори. Тада метафизичар и неоромантик бринуо је такође о
будућности немачког народа. С тим у вези најчешће помињана песма ~~и~~ почиме
овако:

Све имају и све знају, али уздижу ипак;
"Оскудам живот! Надирање и глад свугде!"
Обиље недостаје!

Песник затим још конкретније развија горе речену ~~већ врио јаку~~ констатацију и у материјалном и у интелектуалном смислу. Житнице су пуне, подруми су пуни, злата има у прашини. Али оно прво нико не узима, оно друго нико не пије, треба нико не види. Штаје дакле тешћа? Да ли нешто етичко високо, да ли нешто трансцендентно? Нема одговора; само мука претња да онима који све имају и ~~се~~ знају, треба више и још, да је у њима глад за обиљем. Сатански је саста-
вити та два појма: глад и обиље. Какваје то демонска глад којој треба оби-
ље веће од свега што је све. Глад којој треба успропнутост над имањем и над
знањем. Претња "надирања" над оно што је све. Нешто варварско има у тој пес-
ми која није без лепоте. Немац не зна за етику мере и границе, за етику ре-
зигнације; не зна за спас кроз страдање; неће глад да савлада; неће ниједан
афект да утоли.

У тако недоисказаном и штијиски замагљеном изразу над немачким проблемима подупире Штефана Георге понекад његов чисти антипод, песник Рихард Дема, који нема ништа са метафизиком који је био искрен, честит и снажан социјалист али немац. Демови

позната крепко поентирана песма РАДНИК није национално него социалистички провокативна, али у притемељавају провокације Деми има истоветну слику, расположење и истоветну базу за јуриш као и Георге.

Имамо постељу, имамо дете,
О жене!
Имамо и рада, и то обоје.
Имамо сунце, кишу и ветар.
Недостаје нам само једна маденкост
да будемо слободни као птице —
Време.

У другој строфи имају имеоци и класале љиве и одено лепо као у ласта — треба само време. У трећој строфи:

Нијанта нам не недостаје о жене и дете,
Сем онога што не кроз нас понији
да бисмо били тако смели као птице —
Само време.

Дела социалистичка и радничка песма: самоуверење, осећање ~~жизнице~~ победе кроз раднике саме. Но што упада у очи то је типично исмачка концепција, удресирана концепција о борбеном расположењу из обести. Имам све, али хоћу више него све. Сувише не може човеку требати али ето хоћу да се успропиша нада све да ~~би~~ све видео ~~изгуби~~ под себом. Деми се врло занимљиво успропиши до птица: у три строфе птицу види, степеновано, као слободну лепо обучену, ~~и~~ и — смелу. Ту је поента. Друго је одговорна слобода, а друго неодговорна ~~изгуба~~ смелост. Смелост прелази туђе границе, и кљуца туђе и прави гнездо где хоће. За све то Немцу и кад је социалист треба само аутоматски атрибут: време. Смелост не пита ограничења ни замоне, мери само силу и иворује туђи живот. Социалиста Деми учинио је криво птицама и у себи побрао социалисту и песника. Птице су врло велиkim својим делом најнемоћнија створења и поетски сиротња скромна и гладна створења. Кад Библија каже за птице и љубљане: да нити сеју ни жаљу, а збрињути су то је поетска збринутост. Птицама руши куће свако кудо дете, а потомство им тамане од јајета. А кад Немац не сеје и не жаље онда ~~се~~ видели смо како ~~се~~ брине сам о себи. Птице за сву пакнаду имају строго усевши само крила, јер је песма дататек врло малом броју. Шта су крила, то зна поет; а социалист је пронашао у птици смелост. Радничку будућу срећу ~~и~~ социалист ~~везао~~

дописка, и 6

за птичју срећу, од које би човеку, ~~—~~ а Немцу поготово, било ~~—~~ сва више
мало и смрно. "Слободни" није птичији аутобус, него леки рок је заједнички немачки аутобус, Е

Све имамо и ^{све} зnamо, али живот је оскудан! — вриснуо је ~~—~~

један немачки патриот и песник из куле од слонове кости. Све имамо, али хоће-
мо птичју смелост, хоћемо највећу неодговорност која је дата само крилатим би-
ћима — поручио је један немачки социалист ^{иначе}, ^и ватрен ^и човеч ^и песник. Етос изла-
зи један исти код ова два тако различна песника и човека. Све имамо и све може-
мо, и зато ћемо ~~—~~ се још успропети нада све. Экстатика немачка заиста је кли-
^{чудко и осавремено}
ничка, Језиво, до ужаса језиво им се данас испуњава све: официре, бивше борце
успропињу ~~—~~ на вешала, а свет гледа то на тргу као у театру. О, Немци! ~~—~~
^{Монденџија и Крај} свему људском то је граница, граница и у имању и у смелости. Надснага ~~—~~
надчовека у надрату, и она је нашла границу.

Андроја Скупшић

Градољуб. Хејл је ^{зако.} у лето одвојио своје земље о држави и о-
~~дружине, пријатеље, супружнике, сестре, браће, синове, ћерке, супружнике, сестре, браће,~~ сподвиђа ^{али} првација је узела да
запада толо власнице: суга ће се никада бити слада; подеса је ~~—~~ уничте-
ње подетак; имење је тлено и ћврка; а мера за све је кафаре, висе-
жео "све", обите ^{непако.} Тедес, који је сачију стручје, али беумеје даровити ли-
дерски писац, написао је: "Все чије рат је престао, ни за омотар, ни за адељ,
ово је рат за обиде".

~~ЗАПИСИ НЕ РАТА~~Некој књижевних података на немачком процесу

Од Сталинграда до Берлина трајао је контац, контац на источној страни. На западној страни, није био ~~није~~ мали контац пре-
лаз ене ~~није~~ громаде људи и материала преко релативно уског Канала, и проби-
јаје атлантских бедема. Али код Сталинграда је Немачка препљувала крв, а у Бер-
лину се срушила на побадано своје оружје. Кад се већ добре размахнуле биле
борбе за Сталинград, један немачки мајор писао је у листу Дас Рајх, под пуним
потписом, и ово: "Једва једаред војска дочекла немачком Вермахту." А пред крај
свога написа мајор је завапио: "Оно с ене стране, то је живи Сатана!" — чиме је
дакако ~~адах~~ да је радост од тешкој судара са себи равним била само јуначка
стилска фигура. Од Сталинграда до Берлина дуго је било путевати и војевати, али
су на крају пута красноармејци ~~рогове~~ ^{немачке} боести ~~степеница~~ сабили, кому аждаје ис-
цепали, беснилу твртенском мишице беломили и зубе и језик у грло сасули. Бер-
лин са истека и запада сва су дејствија чудовиша ^{субвијена и} убијена, али биће чудови-
шта је још ту, и још је тајна. Криминални процеси ~~верзија~~ Нема ^{нај} буке на све
страни, клупе за оптуженике начичане су злочинцима од рода и имена, од велике
нације која је човечанство задуживала не малим стварима и не ретко. ^{Немачка} је зем-
ља имала градове и села и институције чисте, ~~није~~ у спремљене, удобне, лепе као
кви су код других народа само приватни станови. А из теземље ~~није~~ извирао зло-
чин непресушно, и још се ни из једних уста ~~заснади~~ није чуо крик скрушења и
вапај покајања.

После првог светског рата дуго је свет теретио
Немце одговорношћу за рат, али чинио то теоријски, са вером да ће доказана агре-
сија и доказани срам бити доволно казне синовима и управљачима народа који је
свеска култура оројала међу учитеље човечанства. Међутим, Немци, који тако раж-
никада до свирепо кажњавају, не знају шта је аутоказна. ~~није~~ Немци, који
под бичем дисциплине заправи дишу и живе, не знају шта је аутодисциплина. Изме-
ђу првог и другог светског рата, побеђена Немачка се ~~није~~ крепила вулканско.

својом разјареношћу и тражила оракул, ~~а~~ национални оракул, да чује које зло и колико ^и зна да изабере за освету. Тражени оракул, заоминула је Томаса Мана, а нашла је Хитлера. И онда, Хајл Хитлер кроз победе и поразе, док свештеник оракула Гебелс није исписао последњу поруку и прогутао отров, и док се Стalingрад није домакао до Берлина. Сада над Немачком су подигнута вешала, на клупама криминалац ~~а~~ седе маршали, министри, и четворо-струки доктори; по целом свету беже и крију се харамије и убице. Немачка је, за круну својој науци, филозофији и музici, вратила у човечанство мучења и мучилишта, ~~а~~ ^{оживела} ~~и~~ ^и Мирберишком Германском музеју чуване Фолтеркамере и Фолтер инструменте. Немачка је постала Фолтермајстер, мучитељ. Мучитељ — зна се то по клиникама — то је онај незаситни злочинац који, за разлику од ~~а~~ типичног криминалца што бежи од жртве и места злочина, враћа се жртви и месту злочина, злочинство му је незајажљиво. Пострима смртима су Немци убијали истог човека! Нема звери која доклано поново коле; нема крвника који дотучено још пече, и дрогладнело још увија у мокре крпе и баца на мраз.... ~~А~~ Та на то да каже човечанство које се тамо од древног Хераклита, носи са проблемом етичких потенција! Хитлерова елита у Нирбергу мирно гледа на платну свој ^{обожавачки} германски Фолтермузеум, који је она лично измислила, наређивала и спроводила... Немачко биће је још ту. Бивољим целом бије ~~а~~ о исто место, и већ почиње говорити на разним језицима.

Недавно је у Америци изашла књига Немца Хајриха Хаузера на енглеском језику. Хаузер није амерички Немац, ни дајбог! Провео је у Америци шест последњих година — није јасно да ли као избеглица, или на студијама, или случајно заостао — а књигу је написао за збогом-остај, пре одласка у отаџбину, у Немачку. Дрзак наслов: да Немачка каже своје, дрска садржина са пуно аrogантних изјава у име Немачке, и против Америке. Издавачи су се оградили тиме што је текст аутора пропраћен примедбама америчких стручњака за историју и за политику. Сматрали су, веле, да је добро књигу издати: да би се видело како ^а мисле многобројни Немци, и да Америка чује, понегде, праву истину о себи. Ми истичемо два пасуса из те књиге. Да Немачка никада неће примити ~~а~~

демократски режим, јер то њеном бићу не одговара. И да прусијанство није мртво и неће бити, јер је то "љубав и идеал Немачке". Веровати је да кроз Хаузера говори велики део Немаца. Немачка је опасно индивидуалистичка баш као држава и народ. Десетине година неког духовног или материјалног тренинга или неког пчелињег труда иду на то да се Немачка опет једаред изрази брутално индивидуалистички, да провокативно испадне да разјарено попрети суседу или свету. ^(заштим Немачку) Притихну да виде колико је свет готов да се преда и да умре. ^{А слепи} урлик и јуриш као из куће полуделих. Ако не ниче и ^{Фихе} хеги, онда неки скромнији Немац, само ако јеово разјарљив, разјарује друге Немце у име немачке супериорности над сваким и над сваким. Некако већ пред рат, у Београду, у Немачком институту држао је предавање Немац професор, славист, човек који је у Београду сматран близало као својта. Тема предавања — мало смо се ^{Захвати} изненадили — Гот弗рид Келер. ^{Сваким} смо се још више изненадили: предавач говори и говори о стиховима тога чувеног швајцарско-немачког приповедача који са стиховима доиста није стекао глас. Али мирно, објективно професорско предавање занело је и Србе и Немце слушаоце. Одједаред, кључ за све као из револвера се проломи један врло субјективно подврснут стих: "Кад се повене, ми ^В немо стојати!" Ојава рата: кад све полегне, Немац ће стојати. Професор је изјаштацио нашао тему да би хитну провокацију и љуту опомену Београду, који је можда већ давао на ^{наше} знање како осећај мисли. Крај предавања више нико га није интересовао; ^{ни} Немце, који се тада још нису били прописно разјарили, а ни предавача.

Хитлер је и универзитете и академије лако заљудио оним чиме је сва Немачка нездрава на један збиља клинички начин, али и на један театрски начин. Немац који влада и заповеда, чини то увек разјарено важан и успропнут. Јесте ли запазили оне успропнуте официрске капе у овом рату? Клиничко беснило и поза успропнутости црте су немачког бића. Причучнути на стражње ноге и реп, а предњим тешким копитима витлати над главама света. ^А кад нађе ^и ратни фурор Немачка, као они који на бронзаним споменицима, стоји

успропнута даљу ноћу. Некада театрска, некада клиничка а некада и таква^и
 и онаква успропиња и надскакивања онога што је само собомовољно, на-
 казимо^у литератури немачкој^{тамо} где бисмо се најмање томе надали. Штефан
 Георге је значајна појава у немачкој књижевности новијих времена. Герман-
 ск^и лирски талент, гордо прециозан, метафизичар, артист који је ~~св~~ језиком и
 изразом суверено владао, а машту само над одабраним мотивима покретао. Волео
 је мукле проблеме, из којих треба најзад да исцвета величанствена или дубоко
 потресна синтеза. Депа је његова песма у којој се сан најзад загрли са смрћу.
 Али је карактеристично да је у приказ сна ушао и овакав стих: И све то јури-
 ша, дерे, удара, сева, гори. Тада метафизичар и неоромантик бринуо је такђе о
 будућности немачког народа. С тим у вези најчешће помињана песма ~~св~~ почиње
 овако:

М. Генри

Све имају, и све знају, али уздишу ипак:
 "Оскудан живот! Надирање и глад свугде!"
 Обиље недостаје!

Песник затим још конкретније развија горе речену већ врло јаку констатацију^у и у материјалном и у интелектуалном смислу. Житнице су пуне, подруми су пуни,
 злата има у прашини. Али оно прво нико не узима, оно друго нико не пије, тре-
 бе нико не види. Штаје дакле тежња? Га ли нешто етичко високо, да ли нешто
 трансцендентно? Нема одговора; само мукла претња да онима који све имају и
 срећа^{такођем раскошном Fülle}, Сатански је саста-
 вити те два појма: глад и обиље. Какваје то демонска глад којој треба оби-
 ље веће од свега што је све?^и Глад којој треба успропнутост над имањем и над
 знањем. Претња "надирања" над оно што је све. Нешто варварско има у тој пе-
 сми која није без лепоте. Немац не зна за етику мере и границе, за етику ре-
 зигнације; не зна за спас кроз страдање, неће глад да савлада; неће ниједан
 афект да утоли.

У тако недоисказаном и птијски замагљеном изразу^{о њега супротно расаглављен},
 над немачким проблемима подупире Штефана Георге, понекад ~~чегов чисти~~ антипод,
 песник Рихард Демл, који нема ништа са метафизиком, који је био искрен^и честит
 и снажан социјалист^{демократ} али Немац. Демлова

позната, крепко поентирана песма РАДНИК није национално него социалистички шаржна, пркосна песма, али у притемељавању, прокације дема има истоветну слику, расположење и истоветну базу за јуриш, као и Георге.

M. Јеврем { Имамо постељу, имамо дете,
О жено!
Имамо и рада, и то обоје.
Имамо сунце, кишу, и ветар.
Недостаје нам само једна маленкост
да будемо слободни као птице —
Време.

Занимљо
све да

важим

У другој строфи имају имаоци и класале љиве и одело лепо као уласта — треба само време. У трећој строфи:

M. Јеврем { Ништа нам не недостаје, о жено и дете,
сем онога што ће кроз нас понићи
да бисмо били тако смели као птице —
Само време.

Лепа социалистичка и радничка песма; самоуверење, осећање сигурне победе кроз раднике саме. Но што упада у очи то је типично немачка концепција, удресирана концепција о борбеном расположењу из обести. Умам све, али хоћу више него све. Сувише не може човеку требати, али ето хоћу да се успропнем нада све, да бих све видeo под собом. Дема се врло занимљиво успропиње до птица: у три строфе, птицу види, степеновано, као слободну, лепо обучену, и — смелу. Ту је поента. Друго је одговорна слобода, а друго неодговорна смелост. Смелост прелази туђе границе, и кљуца туђе, и прави гнездо где хоће.

За све то, Немцу, и кад је социалист, треба само автоматски атрибут: време. Смелост не пита ограничења ни законе, мери само силу и искорује туђи живот. Социалиста дема учинио је криво птицама, и у себи побркао социалисту и песника. Птице су врло велиkim својим делом најнемоћнија створења, и поетски сиротња, скромна и гладна створења. Кад Библија каже за птице и љиљане: да нити сеју ни жаљу, а зоринути су, то је поетска збринутост. Птицама руши куће свако лудо дете, а потомство им тамане од јајета. А кад Немац не сеје и не жаље, онда, видели smo, како брине сам о себи. Птице, за сву накнаду, имају, строго узевши, само крила, јер је песма дататек врло малом броју. Шта су крила, то зна поет; а социалист је пронашао у птици смелост. Радничку будућу срећу социалист везао

12

за птичју срећу од које би ^{бонита, и} човеку ~~било~~ а Немцу поготово било и ~~било~~ сувише мало и смрно. "Слогос" није птичја астробуда, него лепом речју заоденрићи некакво ~~F~~

Све имамо и ^{све} знамо, али живот је оскудан! — вриснуо је ~~Б~~

један немачки патриот и песник из куле од слонове кости. Све имамо али хоћемо птичју смелост, хоћемо највећу неодговорност која је дата само крилатим бинима — поручио је један немачки ^{сподврженији} ^{и наре} ~~националист~~ ^и ~~ватрен~~ човечки песник. ~~Б~~ оса изазва један исти код ова дватако различна песника и човека. Све имамо и све можемо и зато немо ~~се~~ се још успропети нада све. Екстатика немачка заиста је клиничка, ^{чудо и шеатарска} Језиво до умаса језиво им се данас испуњава све: официре, бивше борце успропињу ~~на~~ на вешала, а свет гледа то на тргу као у театру. ~~Б~~ Немци ^{Шенгенџија и Крај} свему људском то је граница, граница и у имању и у смелости. Надснага надчовека у надрату и она је нашла границу.

Александар Садмир

~~F~~ астробуда, грабљивост. Хејл је тако у лепо озело објеку своје учесе о држави и слободи, а Прусија је умела да сима тога злаке: сима не сме никаде отпадати; поделе је ужасајске подесете; имене је асек. А кер за све је кадмера, висе нећо "све", некакво одице. Тедес, који је ~~—~~ симаку спртоно, али десумисе даровнишко гимперско тисац, исписао је: "Овај лам рат није рат за престо, ни за олтар, ни за идеју, ово је рат за обиче."

За, Кашу кашевросет
орляк спогаю